

Suratçy / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Suratçy / satiriki hekaýa SURATÇY

Üzüm dalbarynyň salkyn saýasynda serlip ýatan Sylap başujundaky spidolanyň sesini birneme gataltdy. Gulaga ýakymly aýdym onuň göwnüni göterdi. Aýdyma goşup sykylyk atdy.

– Salam, ýaşuly – diýip, Sylabyň aýagujundan eşidilen ses onuň gulagyna-da ilmedi. Ysgynsyz çykan sesiň eýesi elindäki mähnet sumkasyny ýerde goýdy. Jübüsindäki elýaglygyny çykaryp, derini sylady. Ol Sylabyň başujuna dykylyp bardy-da ardynjyrady.

– Ýaşuly, salawmaleýkim!

Sylap ses gelen tarapa öwrüldi. Garşysynda salgym ýaly bolup duran oglany synlady. Ol inçeden şilliň uzyndy. İçinden öl geçýäne meňzänokdy. Sähel güýçlüräk tüweleý gelse ony göterip ötägitjek ýalydy. Onuň kesek gysan terne ýaly inçeden uzyn kellesi şlýapanyň aşagynda hasam betnyşan görünýärdi. Sylap spidolanyň sesini azajyk peseltdi-de, nätanyş oglanyň salamyny aldy. Soňra:

– Nähi-laý, inim, şipire kakylýan çüý ýaly bolup gazarylyp dursuň. Geç, otur, bir käse çay bereýin – diýip, Sylap myhmana agaç sekiniň üstünden ýer görkezdi.

Ol geçip oturdy. Krylowyň basnýasyndaky tilki ýaly bulduraşyp duran üzüm salkymlaryna tamşanyp seretdi. Myhman guýlan çayy içdi. Gözüni diländenem beter edip, ýene-de çäýnege seretdi.

– Halypa, sumkaň ýaman uly görünýä welin, näme salgyt dagy-ha ýygnaýan däl-siň-dä?!

Myhman sesini çykarman ýerinden turdy. Baryp, sumkasyny aldy. Sumkasynyň agzyny açdy-da:

– Agam, men salgytçy däl, suratçy. Has dogrusy suraty ulaldýan. Ynha, şular ýaly portret ýasaýan – diýip, bir topar suraty Sylaba tarap uzatdy. Sylap suratlary synlaşdyrды-da:

– Be, siziň-ä oňat käriňiz bar eken – diýip, myhmana ýene-de bir käse çay guýup berdi. Ikisiniň arasyndaky gürrüň gyzyşyp gitdi.

– Adym İkilik diýýäňiz welin, düşünmedim-le, ol nähili beýle bolýar? – diýip, öý eýesi suratça sowal berdi.

– Hakyky adym Meret, ýöne oglanlar İkilik diýýär – diýip, myhman ýylgyrdy. Orta mekdepde okamda, ikilikden gözüm açylmandyr. Şondan galan at.

– Meret bolsaň, diňle, inim, keýwany ikimiziň suratymyzy, ynha şular ýaly bileje oturt-da, ulaldyp ber. Men ony bir begendireýin, özem bu günler pagtadadyr. Şony oňaraýsaň-ha, bir sogap iş gazanardyň, inim – diýip, Sylap gerinjiräp, ýerinden turdy. Öýe gidip, iki sany surat alyp geldi.

– Bu zatlaryň külüni çykarys, ýaşuly! Ýöne, agam, bagyşlaň weli, biz oňündenem baş-üç manat alýandyrys – diýip, Meret suratyň arkasyna nämedir bir zatlar belleşdirdi.

– Men-ä hat-petegem dolduryp durjak däl, ynanýansyňyz-la – diýip, ol Sylabyň uzadan onlugyny jübüsine saldy.

Şondan soň tegelek bir aý baş gün geçdi. Suratçydan gördüm-bildim bolmady. Sylap ol barada goňsulary Beglä gürrüň berdi.

– Goňşy, sygryň dili ýalyjak kagyzyny alaýmaly ekeniň-dä. Ynha, arada şähere gezmäge gitdim weli, myhman ýerimde oturanlar gürrüň etdiler. Bir murtluja adam gapyma-gapý aýlanyp «Işige kakar ýaly misden nomer ýasaýan, kime gerek bolsa, häzirlikçe oňünden bir manatdan töläň» diýip, dünýäň puluny ýygnaýypmysyn. Soňra zym uçan ýaly bolupdyr diýýärler – diýip, Begli muşakgat baryny ýagdyrdy. Sylap goňşusyna beletdi. Ony şu gün tanamaly däl di. Ol «Baý, şu ilerki Köpetdagyny ýasanlarynda, arkamyz bilen daş çekendiris-ä» diýýänlerdendi.

Şol gürrüňden soň ýene-de baş gün geçipdi. Sylabyň bagtyna suratçy geläýdi.

– Men-ä gelendirin, ýaşuly, salam – diýip, ol Sylaba tarap elini uzatdy. Merediň süýem barmagyndaky altyn ýüzük günüň nuruna lowurdap gitdi.

– Beý, «Ölme-de ýit» diýleni dogry eken-ow, geldiňmi, inim? – diýip, Sylap ýitigini tapan ýaly begendi. Uludan demini aldy. Sumkadan çykarylýan suratlara nebsewürlik bilen seretdi.

– Ynha, şula-ha siziň suratyňyz bolmaly, ýaşuly. Me, nesip etsin, özüňem ýene ýigrimi manat okla – diýip, Meret Sylaba

suraty uzatdy.

Sylap suraty eline aldy-da, oňa üns bilen seretdi. Onuň gaşlary gitdigiçe бүрүşdi. Birdenem:

– Aý, inim, sen-ä meniň jürümi dikipsiň – diýip, howsalaly seslendi. – Bu meň gapdalymdaky oturan goňşym Sähetliň aýaly ýaly-la how. Näme bizi gyrlyşdyrjak bolýaňmy? Hany, derrewjik öz aýalymy tap! – diýip, Sylap suratçyň üstüne gygyryp başlady.

– Ýaşuly, aýalyň pagta ýygмага gidendir-dä, nämä gygyryaň, geler-dä – diýip, Meret oýunlyga saldy.

Sylabyň gara çynydy, oýun ýadyna düşenokdy. Gapdalyndaky aýalyň öz aýaly däldigini suratça zordan düşündirdi.

– Beýle bolsa, ýaşuly, şäherde ynha, şu adrese baryň, düşünşeris – diýip, Meret edarasynyň adresini ýazyp berdi. Çykan suratlaryny sumkasyna salyşdyrdy.

Sylap şenbe güni şähere gitdi. Aýlanyp-aýlanyp zordan ýaňky adresi tapdy.

– Agam, siz öz aýalyňyzy tanamaýan bolaýmaň. Adam surayda birazajyj ýigdelýän ýalam bolýandyr. Onsoňam siz ol aýalyň özüňiziňki däldigini nähili subut etjek? – diýip, atelýäniň ulusy Sylapdan sorady.

Sylabyň synanyşyklarynyň barysy biderek boldy.

– Ýok, agam, bu zatlar pul bilen baglanyşykly. Bu ugurda-da bir topar adam işläp ýör. Ynha, şu siziň suratyňyzy alyp gaýdan Ikilik häzir başga bir kolhozda selpäp ýörendir. Biz ýöne siziň gury sözüňize ynanyp suraty täzedən çykaryp biljek däl. Eger dogrudanam şol aýal siziňki bolmasa, onda oba Sowetinden hat getiriň öz maşgalaňyz däldigi barada. Hatyňyzam möhürlige bolsun, ýogsam ýene-de heläk bolarsyňyz. Onuň daşyndanam şu aýal «Men hakykatdanam şonuň aýaly däl» diýip, dil haty bersin. Pasport nomerini görkezmegi hem unutmasyn. Bu ýerde edeniňi edip ýörer ýaly, kolhoz ýok saňa. Dogru-da, walla! – diýip, atelýäniň müdiri Sylaba açyk duran işigi görkezdi.

– Be, bu zatlary beýdip ýörenden Sähetli bilen aýalymyzy çalşaýsak näderkä? Men-ä şol ýeňil düşermikän öýdýän – diýip, Sylap gapa tarap yöneldi.

– Ýagdaýyňyza serediň. O zatlar öz işiňiz. Biziň-ä düzgünimiz şeýle ýaş-şuly – diýip, suratçy Sylap bilen hoşlaşdy.

Täçmämmet JÜRDEKOW. Satiriki hekaýalar